

Meghalt Habsburg Ottó

Igazi európai, katolikus keresztény, odaadó családapa

► 3. oldal

A család és a társadalom

A család az emberséggel adott érték, lehetőség, kincs

► 4. oldal

A Mikses emlékévkapcsán

Idén ünnepeljük Mikses János püspöki kinevezésének 100. évfordulóját

► 8. oldal

IV. ÉVFOLYAM 8. SZÁM – 2011. AUGUSZTUS – ÁRA: 100 FT

VEZÉRCIKK

Az evangéliumi úton

Horváth István Sándor

Egy esztendővel ezelőtt XVI. Benedek pápa azzal a szándékkal hívta életre az Új Evangelizáció Pápai Tanácsát, hogy ez a szervezet irányelveket adjon azokhoz az új kezdeményezésekhez, amelyek a hittől eltávolodott vagy a hitet egyáltalán meg sem ismerő új nemzedékek evangelizálására irányulnak, illetve támogassa az evangelizáció új formáit.

Egyes vatikáni szakértők szerint XVI. Benedek pápai szolgálatának talán ez a legjelentősebb eleme. A Szentatya az evangélium hirdetésének új útjára hívja a világon élő keresztényeket, mindannyiunkat. Egy olyan útra, amelyen örömmel tehetünk tanúságot személyes Istenélményünkről. E tanúságtétel – reményeink szerint – felébreszti majd a hit szerinti életre való vágyat azokban a fiatalokban, akik keresik életünkben a tájékozódási és igazodási pontokat.

Isten él, jelen van a világban, az Egyházban és bennünk. Ez az az örömhír, amely megváltoztathatja, megújíthatja sokak életét. Az erről szóló szóbeli tanúságtételünket egyedül az hitelesítheti és erősítheti meg, ha Krisztushoz válunk hasonlónak és vele élünk. Legyen ez a Krisztussal való lelki egység az alapja az evangélium hirdetésének! A papok igehirdetése rendkívül fontos, de csak egyik eleme az új evangelizációnak. Emellett a családoknak, a szülőknek és a nagyszülőknek, a tudományos és a művészeti élet képviselőinek egyaránt ki kell venniük szerepüket az evangelizációban. Jó volna, ha mindannyian átlátnánk ennek jelentőségét és megértenénk saját felelősségünket. Keressük meg azokat a lehetőségeket, ahol képességeinkkel mi is szolgálhatjuk a krisztusi örömhír terjedését saját környezetünkben!

Jubiláns házasságok találkozója a Székesegyházban

Mátyás Zsófia

A Család Éve alkalmából dr. Veres András megyéspüspök úr július 2-án találkozóra hívta a Szombathelyi Egyházmegye kerek évfordulót ünneplő házaspárjait és családtagjaikat. A közös ünneplésen részt vevő, regisztrált házaspárok száma elérte a 240-et. Voltak, akik az ötödik, de akadtak szép számmal olyanok is, akik a hatvanadik évfordulójukat ünnepelték. Volt, ahol egy családban a szülők és gyermekeik is jubiláltak. A fiatal házasságok kisgyermeküket is magukkal hozták erre a szép ünnepre.

A program püspöki szentmisével kezdődött. Püspök atya szentbeszédében arról szólt, hogy a házasság nemcsak egy társadalmi intézmény, annál sokkal több, hiszen létrejött nem társadalmi szabályokon, hanem kölcsönös szereteten alapul. A házasságban az évek, évtizedek előrehaladtával a házastársak szeretete folyamatosan növekszik, erősödik, mélyül. Nem igaz az a ma divatos elgondolás, hogy a szeretet az évek múltával csökken, majd elmúlik. A keresztény házasság legyőzi az akadályokat, a felek egymást erősítik. A szentmise meghatározó pillanata volt, amikor a párok egymás felé fordulva erősítették meg házassági fogadalmukat.

A szentmisét követően ünnepi műsorral köszöntötték a házaspárokat, akik névre szóló emléklapot, egy-egy koncertjegyet és lakatot vehettek át, amelyet a Székesegyház és a Püspöki Palota között elhelyezett kovácsoltvas kerítésre helyezhettek el – reméljük ezzel hagyományt teremtve. A program a Brenner János Általános Iskola udvarán, a Karitás szervezésében közös ebéddel folytatódott, majd lehetőség nyílt megtekinteni az Egyházmegyei Könyvtárat, a múzeum Mikses-emlékévkéhez kapcsolódó numizmatikai, valamint Brenner János életéről szóló állandó kiállítását, de fimvetítésen is részt vehettek az érdeklődők *Vallomások a családról* címmel, a gyerekeket pedig ugrálóvár várta a Brenner János Kollégium udvarán. Három órától ünnepi koncerten, Liszt Ferenc Krisztus oratóriumán vehettek részt egyházmegyei jubiláns házaspárjai és családtagjaik.

A megjelent házaspárok sokasága tanúságot tett arról, hogy keresztény házasságban, boldogságban, biztonságban élni az Isten előtt elfogadott egyetlen helyes út, amely nemcsak mára és holnapra szól, hanem 20-40-60 évre, sőt annál is tovább, egészen életünk végéig.

LITURGIA

Ünnepeink és emléknapijaink

A főünnep

Ipacs Bence

Ünnepeink rangsorában első helyen áll a főünnep. A szentek tiszteletében csak a legjelentősebbeknél használjuk liturgikus ünneplésünk első fokát. Mindenekelőtt a Boldogságos Szűz Mária esetében, mikor is őt a Mária-dogmák szempontjából tiszteljük: mint Istenanyát (jan. 1.), mint a mennybe felvett Szűzanyát (aug. 15.), és tiszteljük az ő szeplőtelen fogantatását (dec. 8.). Hazánkban ezeken kívül, mint a Magyarok Nagyasszonyát is köszöntjük (okt. 8.). Főünnep továbbá Szent József, a Szent Szűz jegyese (márc. 19.), Keresztelő Szent János születése (jún. 24.), Szent Péter és Pál apostolok (jún. 29.), Szent István király, Magyarország fővédőszentje (aug. 20.), Mindenszentek (nov. 1.) és az egyházmegye védőszentjének ünnepe.

A főünnep, mint mondtuk az első a liturgikus ünnepek között. Olyannyira, hogy bizonyos esetekben a vasárnapot is felülírja. Ezért, ha például Mindenszentek főünnepé vasárnapra esik, a szentek ünnepe lép a vasárnap helyébe.

Miben is áll ez az ünneplés? A főünnepek – akárcsak a vasárnapok – már előző este megkezdődnek a zsolozsma ún. első esti dicséretével. Sőt, Keresztelő Szent János születése, Szent Péter és Pál apostolok, illetve Nagyboldogasszony főünnepének külön előesti, azaz vigília miséje is van, amelynek szövegei nem azonosak az ünnep napján mondott mise szövegeivel. A szentmisében – ugyanúgy, mint vasárnap – énekeljük a Dicsőséget, imádkozzuk a Hitvallást. A főünnepnek általában önálló prefációja van, amint a könyörgések is mind az ünnephez kapcsolódnak. A három olvasmány, amennyire lehetséges, ugyancsak az ünnepelt szenthez kötődik. A zsolozsmában Te Deumot imádkozunk.

Megjegyezzük, hogy a főünnepek nem tévesztendőek össze a parancsolt ünnepekkel. Bár mind Szűz Mária Istenanyaságának, mind az ő mennybevételének ünnepe főünnep is, ma már csak ezekre, illetve karácsony napjára írja elő az Anyaszentegyház kötelező jelleggel a szentmisén való részvételt. (Hazánkban 1973-ig ide tartozott még Szűz Mária szeplőtelen fogantatásának, valamint Szent Péter és Pál, illetve Mindenszentek főünnepé is.)

PÉLDAKÉP

Boldog XI. Ince pápa

Déri Péter

Boldog XI. Ince pápa kiváló példája annak, hogy az Úr Isten milyen nagy gondossággal vigyázza és őrzi népét. A kellő időben a legmegfelelőbb főpásztort ülteti Péter apostol székébe. Ő valóban jó pástora volt Krisztus Egyháznak, hiszen utána tudott menni az elvesztettnek, felkarolni a gyengét, segítségére sietni a rászorulóknak és gondoskodni az egészségesekről.

Kalandos életet élt, de legfőbb vezérelve mindig az igazság érvényre juttatása volt. 1611-ben született a lombardiai Comóban. Fiatalon úgy gondolta, hogy az igazságot csak fegyverrel lehet érvényre juttatni, ezért katona szeretett volna lenni, de hamarosan be kellett látnia, hogy a vérontás nem juttatja győzelemre az igazságot. Elhatározta tehát, hogy majd jogászként harcol az igazságért, azonban itt is észre kellett vennie, hogy ez sem a legmegfelelőbb munka számára, mert a törvényt lehet úgy csürni-csavarni, ahogy éppen a jogászt megfizetik, és így nem mindig az igazság győzedelmeskedik.

Belátta, hogy egyedül csak papként tudja az igazságot érvényre juttatni. Elöljárói hamarosan felfigyeltek a művelt, éles eszű, tiszta életet élő fiatalra, és ajánlották X. Ince pápa udvarába, aki hamarosan bíborossá kreálta és elküldte személyi követének Észak-Itáliába. Itt jól látta, hogy a háborúk mennyire megtépázzák az országok és benne főként a családok életét, ezért minden erejét a béke megteremtésre fordította, de mindezek mellett minden vagyonát szétosztotta a rászorulóknak. Ekkor nevezték el: „*Krisztus küldötte, a szegények atyja*”.

Keményen bírálta az európai uralkodók, főként pedig a Napkirály erkölcstelen életét és túlkapásait, ami miatt komoly ellen-szenvet vívott ki magának, olyat, amely megakadályozta, hogy 1670-ben megválaszthatassék pápának. X. Ince halála után ugyanis egyhangúlag őt választották meg Péter utódjának, de XIV. Lajos bíborosa által megvétózta megválasztását. Eltelt újabb hat esztendő, és Rómában újra konklávéra gyűltek össze az Anyaszentegyház bíborosai, ahol megintcsak Benedetto Odeschalchi kapta a legtöbb szavazatot, de most hosszas tárgyalások után elfogadta a francia király is a megválasztottat, így el-

Benedetto Odescalchi,
Boldog XI. Ince pápa (1611–1689)

kezdhette áldásos működését pápaként is XI. Ince.

Kemény harcokat vívott a francia egyház szabadságért és a világi hatalomtól való elszakításáért, amellyel még nagyobb ellen-szenvet vívott ki a Napkirálynál. Ifjúkori nagy álmát viszont véghez tudta vinni, hiszen sikerült megállítani a törökök előrenyomulását. Míg nyugaton XIV. Lajos vívta a kisebb-nagyobb háborúit, és próbálta korlátlanra tenni a hatalmát, addig délkeletről egyre fenyegetőbb hírek érkeztek. Az oszmán birodalom új szultánja, Kara Musztafa elhatározta, hogy nagy erővel indul Európa felé, és elfoglalja Pozsonyt, Prágát valamint Bécsset, majd pedig meghódítja az egész német nyelvterületet és mindezek után Róma felé indul, ahol a Szent Péter-bazilikából lóistállót készít.

A pápa félelme jogos volt, éppen ezért mindent megtett, hogy Európa nagy uralkodóit kibékítse, és egy szövetségbe kovácsolja össze a törökök megállítása érdekében. Ez az erőfeszítése nem volt hiábavaló, hiszen 1683. szeptember 12-én sikerült megállítani az oszmán előretörést, sőt sikerült egy erős ellentámadásba is lendülni, amelynek következményeként szépen lassan felszabadították hazánkat a 150 éves török rabiga alól.

Az idei esztendőben, amikor a szentéletű pápa születésének 400 éves évfordulóját ünnepeljük, adjunk hálát a gondviselő Istennek, hogy ilyen kiváló egyházfőt adott a világnak a XVII. században, aki ennyire szívén viselte a világ minden népének boldogulását, és hogy rólunk, magyarokról sem feledkezett el, hanem a szabadságunkért és az áldott békéért oly sokat fáradozott.

Elhunyt Habsburg Ottó Igazi európai, katolikus keresztény, odaadó családapa

Habsburg Ottó 98 évesen hunyt el a németországi Pöckingben. Ezrek kísérték utolsó útjára Bécsben az utolsó osztrák császár és magyar király, IV. Károly trónörökös fiát. Bécsben három óriáskivételön is figyelemmel követhették az eseményeket a hívek. Schönborn bíboros vezette a gyászszerbartást, amelynek elején XVI. Benedek pápa üzenetét is felolvasták. Az egyházfő üzenetében kitért arra, hogy az elhunyt a legnagyobb európai volt, aki fáradhatatlanul a békéért, a népek összetartásáért, egy igazságos világért harcolt. A gyászmisén az elhunyt rokonai, így hét gyermeke is felolvasott. A szertartás végén elénekelték azt a himnuszt, amelynek sorai Istenhez fohászoknak a következőképpen: „*Gott erhalte, Gott beschütze...*”, azaz „*Isten tartsa meg, és őrizzen meg...*”.

A családi pasztorációért felelős Klaus Küng St. Pölten-i püspök azt hangsúlyozta, hogy Habsburg Ottó igazi családapa volt. Amellett, hogy politikusként és igazi európaiként nagyot alkotott, mint családapa igazán irigylésre méltó és példamutató. Az elhunyt igent mondott a nagycsaládra, amelyben sok gyermek él egymás mellett egyetértésben a szülőkkel. Habsburg Ottó elfoglalt élete ellenére igazi beszélgetőpartnere volt gyermekeinek, unokáinak. Példát adott számukra a hit és a kötelezettségek teljesítése terén is. Feleségével, Reginával együtt a Szűzanya védelmezte őket egész életükben – nyilatkozta Küng püspök.

Hazánkban az elhunyt emlékére a Szent István-bazilikában mutattak be gyászmisét július 17-én. Dr. Paskai László bíboros, az Esztergom-Budapesti Főegyházmegye nyugalmazott főpásztora szerint nagy ajándékot kapott Habsburg Ottó a Jóistentől, hiszen hosszú élete során a szellemi tehetségét mindig a közösség javára használta fel. XVI. Benedek külön a Habsburg családnak is írt egy részvétet nyilvánító levelet, amelyet dr. Veres András püspök olvasott fel. A magyarországi gyászszerbartáson dr. Paskai László bíboros arról is beszélt, hogy Habsburg Ottónak „*mély szimpátiája volt a magyarok iránt. Tökéletesen beszélt magyarul. Lehetőségeiből képest kiüzdött a magyar érdekekért*”. Mindig segítette a magyarokat, példaként az 1956-os forradalmat is megemlítette a bíboros, hiszen folyamatosan segítette a menekülteket. Mindszenty József bíboros perében vádként szerepelt az, hogy a bíboros találkozott Habsburg Ottóval Amerikában. Habsburg Ottó is tett vallomást, amelyből kiderült, hogy nem történt semmiféle összeesküvés.

Az utolsó magyar király fiának szívurnáját – az elhunyt rendelkezése szerint – a pannonhalmi bencés főapátság altemplomában latin nyelvű vesperás keretében helyezték örök nyugalomra. Habsburg Ottó bencés diák volt. Várszegi Asztrik pannonhalmi főapát szerint Ottó mindvégig hű volt a bencés diákként tanultakhoz: hitvalló katolikus keresztény, odaadó családapa, igazi európai politikus volt.

RÖVID HÍREK

„*Elmélkedés, párbeszéd és ima a világbékéért és igazságosságért.*” – ez a jelmondata az októberi Assisiben tartandó vallások találkozójának, amelyet XVI. Benedek pápa hívott össze. Ezt az imatalálkozót még II. János Pál pápa hirdette meg 1986-ban, ezáltal változott meg az ökumenikus és vallásközi párbeszéd. A találkozó témája nemcsak a különböző vallások lesznek, hanem a valószínűleg társadalom problémájáról is tartanak beszélgetéseket. XVI. Benedek azt kéri az egyházaktól, a közösségektől, illetve a különböző vallások képviselőitől, hogy Assisiben közösen tanúskodjanak a világ békéje és az igazságosság mellett.

Augusztus 16-án veszi kezdetét a Katolikus Ifjúsági Világtalálkozó Madridban, amelyre a Szombathelyi Egyházmegyéből is utaznak fiatalok. Az eseménnyel kapcsolatos új hír, hogy elkészült a spanyol posta és a Vatikán által közösen kiadott bélyeg, amelyet José Gil-Nogués alkotott meg. Az emlékbélyegen a találkozó hivatalos logója is látható, amely azt jelképezi, hogy az egész világról összegyűlnek a fiatalok a kereszt lábánál, és ott Madrid pártfogójának, az almudenai Szűzanyának a koronáját alkotják. A koronaforma az „M” betűt ábrázolja, amely a Mária és Madrid szó kezdőbetűje is egyben.

Ismét népszámlálást tartanak hazánkban október 1. és 31. között. A Központi Statisztikai Hivatal a népszámlálás során arra is kíváncsi, ki milyen vallású. A Magyar Püspöki Konferencia arra buzdítja a híveket, hogy vállalják vallási hovatartozásukat, illetve jelentkezzenek kérdezőbiztosnak, így is vegyenek részt a népszámlálásban. Aki kedvet érez ehhez a munkához, fontos, hogy még ebben a hónapban felkeresse a területi jegyzőt. A püspökök testülete fontosnak tartja a népszámlálást, ezért országos kampányt is indít annak érdekében, hogy minél többen válaszoljanak a kérdőíven a vallási hovatartozás kérdésre.

Újraevangelizálás Európa nagyvárosaiban – új projektet indít 2012 nagybőjtjében a Vatikán. A tervek szerint a nagyvárosok székesegyházaiban, nagyobb templomokban olyan programokat szerveznek, amelyek középpontjában az evangélium áll, így például lesz folyamatos örömhír felolvasás, a püspökök külön tanítják majd a fiatalokat, és megszólalnak megtértek is.

Családdal a jövőért – a család az Egyház útja

A család és a társadalom

Bodorkós Imre

Boldog II. János Pál pápa 1994-ben kelt, családokhoz címzett tanításában rámutat a család és a társadalom kapcsolataira is. Felteszi a pápa a kérdést: mit vár el a család a társadalomtól?

Legelőször is azt várja el a család a társadalomtól, hogy ismerjék el a maga valóságában és fogadják el a maga társadalmi alanyiségében. Az alanyiséga a család sajátos mivoltához kötődik. Amikor az Egyház kiáll a házasság és a család értékei mellett, minden divatos, korszemlehez kötődő nézet ellenére, nem egy történelmi képződmény mellé áll, hanem egy olyan közösségre mutat rá, amely egyedülálló módon van jelen az emberiség életében. A család és az emberi természet szoros kapcsolatban áll.

A házasság elsősorban nem egy társadalmi szerződés, hanem az emberséggel adott érték, lehetőség, kincs. Nagy értéknek kell tekinteni az emberi méltóságot, az emberi természet egyedülálló titkát a teremtés rendjében, valamint a házasság és a család titkát is.

Amikor a pápa a család és társadalom kapcsolatáról szól, nem arra utal, hogy az adott társadalom, állam politikai berendezkedése mit tart hasznosnak a maga szempontjából, a saját maga által kitűzött célok miként tudja alárendelni a házasságot és a családot. Abban az esetben is, ha látszólag a haszonelvűség jó gyümölcsöket is teremne, el kell utasítani e szemléletmódot. A család szuverén társaság, mondja a boldog pápa. A család és a társadalom kapcsolata tehát nem alá-, fölérendeltségi viszonyban áll, hanem napjainkban különösen is tudatosítani kell a család szuverenitását.

A család jogai, mondja II. János Pál pápa, szorosan összefüggenek az ember jogaival. Amennyiben a családot alkotó személyek méltóságát, jogait tiszteletben tartják, magának a családnak a jogait is tiszteletben tartják. Ha az egyes személyek jogait összeadjuk, az még nem jelenti a házasságra alapuló család jogait. Valami többletet kell meglátni, mert a család jogai nem a családtagok jogainak matematikai összessége.

II. János Pál kiemeli a házasság és társadalom kapcsolatában azt a vonást is, amely hatással van a család identitására. Itt főként történelmi és kulturális meghatározottságra utal. A család identitása függ attól a nemzetnek az identitásától, amelyhez tartozik. Az emberiség történelmében nagy kincs az egyes nemzetek kulturális önazonosságának tudata. Sok nemes kezdeményezés, tett, szellemi kincs származott és bizonyára fog is származni a helyes módon megélt nemzet tudatból. Az emberi család sokszínűsége, értékei a nemzeti kincsek által is ragyognak. Ha mi magyar emberekként tekintünk a családra, próbáljuk napjainkban meglátni és megláttatni másokkal is a házasság és a család értékeit, biztos ezt nemzeti meghatározottságunk sajátosságai által tesszük meg. A rossz értelemben megélt globalizmus, vagyis a nemzeti és egyéb jellemzők feladása sok probléma forrásává válhat. Istentől hivatásként kaptuk, hogy mi magyar értékeinkkel, jellemzőinkkel együtt, és ezek által ragyogtassuk fel a házasság és a család értékeit. Aki például horvátnak születik, az az ő nemzeti sajátosságait, gondolkodását is jelenítse meg az életben. Nagyszerű lehetőség lehet a nemzetek közötti kapcsolat építésére e megnyilvánulások tisz-

tele. Nagyszerű lehetőség, ha tanulunk másoktól e területen is. Nagyszerű lehetőség, ha saját nemzeti családidentitásunkat más nemzetek kincsei által gazdagítjuk, mások pedig általunk gazdagodhatnak.

Harmadszor a pápa kiemeli: az erős nemzet mindig a hivatásuk és történelmi küldetésstudatuk megélésében erős családokból áll. A házasság és a család értékeinek háttérbe szorítása, kigúnyolása, rég letűnt korokhoz való kötése veszélyes következményekkel jár. A meggyengített, lenézett családokból álló nemzet maga is gyengévé, megvetetté fog válni mások előtt. A gyenge nemzet a kiélezett helyzetekben elvérzik. A lelkileg erős, valódi és maradandó értékek felé közelítő családból álló nemzet erős lesz. Az erőt nem mások kárára, hanem valamiért, magasabb titkok, kincsek felé tekintve kell kifejezni, másoknak is segítve, utat mutatva.

Az elmúlt időszakban példa is volt erre, talán még csak ez elméletek vagy a kezdeti gyakorlati lépések szintjén. Magyarország szembe mert menni az Európai Unió megmondó-embereinek véleményével. Előtérbe állította a házasság és család értékét. Sokak fanyalogtak, gúnyolódtak. Bízunk abban, hogy még többen voltak, akik legalább, még ha kis lépéseket is – de megtettek egy szép úton. II. János Pál próféciái nem pont éppen ilyen esetekre vonatkoznak elsősorban?

MÉCS napok házásoknak

A család szíve a házasság. A házások életének szinte minden területe – gyermeknevelés, munka, idős hozzátartozók gondozása – férj és feleség harmonikus kapcsolatán alapszik. Ezért rendkívül fontos, hogy a házastársak őszinte, mély beszélgetések által újra meg újra leporolják kapcsolatukról a hétköznapi szürkeséget, megújuljanak hitben és szeretetben.

A Család Évében nagyszerű lehetőséget kínál erre a *MÉCS napok házásoknak* című program, amelynek célja, hogy a házastár-

sak őszintébb, meghittebb kapcsolatba kerüljenek önmagukkal, egymással és Istennel. A program során témavezető házaspárok beszélnek az életükről. Tanúságtételüket kérdések alapján egyéni elmélkedés, majd házastársi beszélgetés követi. A két-napos lelki programot szentmise és közös imák teszik teljessé.

A program a Katolikus Egyházban szerveződik, de nem katolikus vagy templomban nem járó házaspárok is részt vehetnek rajta. Szeretettel hívjuk és várjuk a három évnél régebben kötött, egyháziilag érvényes, illetve rendezhető házasságban élő párokat.

A MÉCS napok házásoknak program őszinte hitvesi párbeszédre indít, mélyebb önismerethez és harmonikusabb házastársi kapcsolathoz vezet, ugyanakkor az evangelizációnak is rendkívül hatékony eszköze.

Időpont: 2011. szeptember 23–25.

Helyszín: Martineum Felnőttképző Akadémia (Szombathely, Karmelita utca 1.)

Részvételi díj: 9.900 Ft/fő

Jelentkezés: Csak elektronikus formában, kizárólag a www.mecsnapok.hu internetes oldalon.

II. János Pál pápa Szombathelyen

Horváth József

Boldog II. János Pál pápa 1991. augusztus 16-tól 20-ig tartózkodott Magyarországon. Szabadtéri szentmisét mondott Esztergomban, Máriapócon, Szombathelyen, Pécsen és Budapesten, ökumenikus istentisztelet tartott Debrecenben, találkozott a magyar fiatalokkal a Népstadionban, a seminaristákkal a Mátyás-templomban, a betegekkel a Szent István-bazilikában, a tudomány és a művészet képviselőivel és a zsidó hitközségek delegációjával. Egy napot töltött Szombathelyen, augusztus 19-ét.

Az örvendetes hír hallatára Szombathelyen is megkezdődtek az előkészületek. A szervezés szálai az akkori megyéspüspök, dr. Konkoly István kezében futottak össze, aki azonnal létrehozott egy stábot maga körül, amelynek csekélységem is tagja lehetett.

Mivel nem volt pápalátogatás-tapasztalatunk, a szomszédos Eisenstadti Egyházmegyébe mentünk tájékozódni, ahol 1983-ban járt a pápa. Meghallgattuk és kérdeztük őket, és elkértük a pápalátogatás forgatókönyvét is, hogy legyen egy mintánk. Dr. Rác Imre, a Szombathelyi Egyházmegyéből elszármazott, akkor az Eisenstadti Egyházmegye papja minden lehetséges kapcsolat felderítésében és információ megszerzésében a segítségünkre volt.

Tüsténkedett a polgármesteri hivatal, a rendőrség, a közlekedési felügyelet és még sok más szerv. Városi és megyei vezetők mozdultak meg, lázában égett a város, az egyházmegye.

A technikai előkészítéseket Konkoly püspök úr Nagy Ferencre, a Szombathelyi Egyházmegye akkori főépítészére, dr. Gergye Zoltánra és Nagy Zsoltra bízta, aki jelenleg a Martineum Felnőttképző Akadémia igazgatója.

Komoly gondot jelentett az ajándékok kiválasztása. Ki, mit adjon át a pápának a felajánlási körmenetben? Konkoly püspök úr műértő gonddal válogatott, tárgyalt, mígnem összeállt az ajándékok listája.

1991. július 30-án megtörtént a szentmise liturgiájának főpróbája. A szertartáspróbát Piero Marini pápai prelátus, a Szentatya főcelebránsa és asszisztense vezette. Miután elkészült az általunk jónak tartott forgatókönyv, nem kis meglepetésünkre ő sok mindent másképpen gondolt.

A műszaki munkálatok a terv szerint haladtak és határidőre be is fejeződtek. Az Eisenstadti Egyházmegye kölcsönözte a hatalmas pódiumot a baldachinnal, és hamarosan helyére kerül a 27 méter magas kereszt is. Ezt követte a 43 szektor építése és az 5000 ülőhely kialakítása. A szervezők 100-120 ezer zarándokra számítottak. Nem is csalódtak.

A díszvendégek között többek közt ott voltak a kormány képviselői, számos bíboros, püspökök, szerzetes előljárók, külföldön élő magyar származású papok és világiak. A katolikus egyházfő szombathelyi látogatásának napján, augusztus 19-én reggel már 4 órakor kinyitották a szentmise helyszínén a több ezer autót befogadó parkolókat, és özönleni kezdett a tömeg.

Természetesen nem maradt el a lelki előkészület sem. Körlevél a pápalátásról, a *Lélek és élet* című havilap megindítása, papi zarándoklat, egyházmegyei szintű találkozók a hívek minden rétege számára.

Augusztus 18-án este, amikor már minden készen volt, hatalmas vihar csapott le Szombathelyre. Mi lesz most? A vihar nem tartott sokáig, de közben iszonyatos mennyiségű csapadék hullott le a pápai mise helyszínére, a repülőtérré is.

Örömkre a jeles nap reggelén szikrázó napsütés fogadott bennünket. Hatalmas tócsák mutatták a vihar nyomait. Szerencsére, az aládréncsövezett repülőtér hamar levezette a vizet.

Az én feladatom volt a felkészítő program levezetése reggel 7 órától 10 óráig, a pápa érkezésének közvetítése, illetve a pápai mise magyar nyelvű kommentálása. Ennek okán reggel 6 órakor már a helyszínen voltam. Hangolt és próbált a dr. Pem László karnagy vezette 800 tagú énekkar, 200 tagú zenekar. Közöttük ott volt a Székesegyház vegyeskara és zenekara, a szombathelyi szimfonikus zenekar, több város fúvós zenekara, és a Budapesti Szalézi Énekkar. Gyönyörűségezen muzsikáltak és vezették az éneket. Annyira szépen, hogy a Szentatya a szentmise végén a pápai tribün széléről külön megköszönte a nagyszerű teljesítményt.

Röviddel 10 óra előtt feltűnt a Szentatya helikoptere. Tiszteletkört írt le a helyszín felett, s az összegyűlt, mintegy 100 ezres tömeg üdvözléssel és kendők lengetésével üdvö-

zölte a pápát. Nekem a torkomban dobogott a szívem. Eltérve a leírt szövegtől, spontán szavakkal lelkesítettem az összegyűlt híveket. A hivatalos fogadása után a Szentatya a pápamobiljában kezdett körbejárni a szektorok között. Egyszer csak megállította, kiszállt, hogy személyes kézfogással köszöntse azokat, akiket az a kitüntetés ért, hogy az első sorokban lehetnek. Jól láttam a tribünről, hogy az egyik tócsát a pápa nemes egyszerűséggel átugrotta. Igaz, hogy utána cipőt kellett cserélnie.

A pápa felöltözött a szentmisére és elindult a vele együtt koncelebráló bíborosokkal, érsekekkel és püspökökkel együtt. Impozáns látvány volt. Amikor felért a tribünre, meghajolt az oltár és a kereszt felé, nekünk, kommentátoroknak (magyar, német, horvát, szlovén) intett, és küldött egy kedves mosolyt.

Dr. Konkoly István megyéspüspök úr veretes köszöntése után megkezdődött a szentmise. Áhítattal, szépen, elmélyülten imádkozta a pápa a szentmise szövegeit. A hatalmas tömeg moccanás nélkül hallgatta a szentbeszédet, hiszen minden jelenlévő érezte, hogy Krisztus földi helytartója, Péter utóda szól hozzánk, hogy megerősítsen bennünket a hitünkben.

A szentmise végén a Szentatya a szentmise áldásával áldotta meg a rönöki templom tornyának keresztjét.

Ebéd a Püspöki Palotában volt, amit egy táncos bemutató követett a Berzsényi téren. A Szentatya a püspökvár erkélyéről nézte végig. A tér zsúfolásig megtelt a pápát éljenző és búcsúztató emberekkel.

Ahol járt, művészi alkotások őrzik ma is az emléket: Püspöki Palota, a Szent Márton-oltár a Székesegyházban, a Madonna-kápolna térdeplője. Nemrég Szombathely egyik új utcája a II. János Pál pápa körút nevet kapta. A pápai oltár hatalmas keresztjét pedig a Martineum Felnőttképző Akadémia kertjében állították fel.

A Szentatya a szombathelyi Püspöki Palota erkélyén

RÖVID HÍREK

A Család Éve jegyében július 2-án szentmisén adtak hálát Istennek egy népes család tagjai a söjtöri templomban. A szélrózsa minden irányából, még Hollandiából is eljöttek a Tóth-Jandó család tagjai Söjtörrre, hogy hálát adjanak Istennek, örüljenek egymásnak, ápolják kapcsolataikat, megosszák gondjaikat, jobban megismerjék egymást és őrizzék megholt családtagjaik emlékét. Együttal kérték a plébános urat, hogy elhelyezhessék a templomban a család egy egykori papnövendék tagjának emléktábláját és fényképmásolatát.

A Székesegyház Sarlós Boldogasszony búcsúját július 3-án, a délutáni szentmisében tartották. Erre a napra a Főplébánia egyházközségi elnöke meghívta a szombathelyi plébániák egyházközségi elnökeit, illetve az egyházközségi tagokat mind a szentmisére, mind az utána következő agapéra. Az ünnepi szentmisét Gombos T. Bálint atya mutatta be. Prédikációjában a Boldogságos Szűz Mária hitét, szolgáló szeretetét és bátorságát állította a hívek elé példaként. A plébános úr, majd Lendvai Rezső egyházközségi elnök a szentmise után a Főplébánia Batthyány-termében fogadta és köszöntötte a résztvevőket.

Nagy ünnepre gyűltek össze a Győri Hit tudományi Főiskola Szombathelyi Hittanár szakának tanárai és hallgatói, hiszen június 15-16-án sikeresen letett államvizsgák után az intézmény most először adott át a bolognai képzésben részt vett hallgatóknak diplomát. Július 10-én kapták meg oklevelüket az alapszakon és a hittanár-nevelőtanár mesterszakon végzett hallgatók. A délután 3 órakor kezdődő ünnepi koncelebrációs szentmisét dr. Veres András szombathelyi megyéspüspök úr mutatta be, majd a szentmise után átadta a diplomákat.

Hirschl József illmitzi plébános július 10-én mutatta be aranymiséjét szülőfalujában, Szentpéterfán Geosits István, Krammer Rafael és Harangozó Vilmos atyákkal, valamint Schneller János nyugalmazott és Várhelyi Tamás jelenlegi szentpéterfai plébánosokkal. József atyát 1961. június 29-én szentelték pappá Kismartonban. Az aranymisés plébánost Filipovits Imre, a szentpéterfai egyházközség elnöke, Várhelyi Tamás és Schneller János atyák, Kohuth Viktor polgármester és Tuczainé Régvári Marietta, a Karitás Igazgatónöve köszöntötte.

Jézus Szíve körmenet a ferenceseknél

Rácz Piusz OFM / Martinus

Jézus Szívének főünnepén sokan összegyűltek a szombathelyi Ferences-templomban, hogy megköszönjék Istennek az ő gondoskodó szeretetét. Ez az ünnep annak megerősítése, hogy az Ursten szeret bennünket és odafigyel ránk. Az ünnepi misét P. Orbán Márk plébános mutatta be. Az előimádkozók között voltak a Jézus Szíve Imacsoport tagjai, akik minden hónapban engesztelnek Jézus Szentséges Szíve tiszteletére. Régebben nagy körmenetet is tartottak a ferences templomban e napon. 1886 és 1950 között Jézus Szíve Társulat is működött plébániánkon. 1901-ben tartották az első Jézus Szíve körmenetet, amelyen szép számmal vettek részt a szombathelyi és környékből érkező hívek. A szentmisét követően szentórát tartottak templomunkban az Oltáriszentség előtt.

A novai plébánia zarándoklata a Bakonyba

Szili Ernő / Martinus

Július 2-i zarándoklatunkon Nova, Zágorhida, Zalatárnok, Barlahida és Petrikeresztúr községek hívei vettek részt. Nováról indultunk úticélunk, Bakonybél felé. Felkerestük a község határában található Borostyán-kutat, amely Szent Gellért és a béli monostort alapító Szent Günther emlékét őrzi. Következő állomásunk Zirc, a Bakony fővárosa volt. A bazilika után ellátogattunk a Reguly Antal Műemlékkönyvtárba is. Napunkat a passiójátékáról híres sváb zsáktelepülésen, Magyarpolányban zártuk. Csoportunkat a helyi plébános, Ebele Ferenc atya fogadta. Imádkoztunk a templomban, a kálvárián, valamint a kálvária tetején található kápolnában is. A települést a Nemzeti Örökség részeként tartják számon, a közösséget 1993-ban Europa Nostra-díjjal jutalmazták.

A Kiemelkedő Egészségügyi Munkáért díjat vehette át Molnár Árpád atya

Nyugathu / Martinus

A magyar egészségügy legnagyobb ünnepén, a Semmelweis napon Szombathelyen az egészségügyben dolgozókat díjazták. Június utolsó napján adták át a szombathelyi városháza házasságkötő termében a Semmelweis napi önkormányzati kitüntetések. A díjazottak között találjuk Molnár Árpád atyát is, aki a Kiemelkedő Egészségügyi Munkáért díj II. fokozatát vehette át. Árpád atya évek óta végzi áldozatos munkáját kórházi lelkészként. Tevékenysége, a gyógyító munka mellett nélkülözhetetlen és hiányt pótló, hiszen legtöbb esetben a legsúlyosabb betegek és haldoklók mellett találjuk őt, mint lelki támaszt nyújtó embert és egyházi segítő személyt. Mégis túllép ezeken a határokon, és nem egy esetben a szavak erején túl fizikailag is segíti az ápolók munkáját.

Tibola Imre atya könyvének bemutatója

Németh H. Adrienn / Martinus

Társadalmi összefogás eredményeként 2000. november 12-én visszakerült a város Fő terére az őseink fogadalmára emlékeztető Szentháromság-szobor. A szobor annak a fogadalomnak állít emléket, amelyet elődeink a 18. század elején tömeges pusztítást okozó pestisjárvány idején tettek. A szobor történetét és a 2000. év történéseit gyűjti egybe Tibola Imre *A Milleiumi Év ajándéka: a Fő térre visszakerült Szentháromság-szobor* című most megjelent könyvében. A könyv bemutatására július 4-én került sor a Brenner Kollégiumban. A mű a Keresztény Egészségügyiek Dr. Batthyány László Társaságának kiadásában jelent meg és a Martinus Kiadó terjeszti. A könyvet dr. Széll Kálmán emeritus főiskolai tanár, főorvos mutatta be és ajánlotta az érdeklődők figyelmébe.

Horváth András Ellák vasmiséje Pusztamagyaródon

Kiss Ágnes / Martinus

Pusztamagyaród szülötte, Horváth András Ellák premontrei szerzetes július 10-én ünnepelte vasmiséjét, pappá szentelésének 65. évfordulóját. A falu népe nevében az egyházközség világi elnöke, Gyurkó Antal köszöntötte a vasmisés atyát. Ellák atyát 1946. június 16-án szentelte pappá Kovács Sándor megyéspüspök, és június 30-án mutatta be első szentmiséjét a pusztamagyaródi templomban. A Sorbonnon szerzett diplomát, első állomáshelye Marokkó volt. Sok egyetemen tanított, végül nyolcadmagával megalapította Kalifornia államban a Szent Mihály Premontrei Apátságot, amelynek mai napig lakója. Ellák atya szeptember 11-én tölti be 90. életévét, s bár ízig-vérig amerikai polgár, hazájának ma is Magyarországot tekinti, ezért minden évben hazalátogat.

Hittantáborok egyházmegyénkben

Martinus

Július-augusztus a táborozás időszaka. Idén is számos plébánia szervezett táborot hittanosainak. A kőszeghegyaljai fiatalokból álló Erős Lánc Ifjúsági Közösség tagjai július 4. és 9. között Balatonfenyvesen töltötték idejüket. A fiatalokhoz ellátogatott a Tömő házaspár, akik jegyességükről meséltek. A szombathelyi szaléziak június 20-i kezdettel immár 19. alkalommal rendezték meg négy héten át tartó táborukat. A programok közt szerepelt lacikonyha, kézműves-foglalkozás, énektanulás, lelki programok, néptánc, kirándulás. A kőszegi gyermekek táborának a novai plébánia adott otthont június 20. és 24.

között. A résztvevők lelkesen vettek részt a szabadtéri szentmiséken, amiket Mikolás Attila atya mutatott be. A zalaegerszeg-kertvárosi hittanosok táborát június 20. és 25. között a celldömölki Szent Benedek iskola területén tartották, ahol a mindennapi szentmisék mellett a szentségimádás és a közös imádságok szolgáltak lelki táplálékkul, de városismereti verseny és Ság-hegyi túra is várta a táborozókat. A szentgotthárdi plébánia június 27. és július 1. között fogadta hittanosait. A gyerekek elzarándokoltak a Brenner-kápolnához, kirándulást tettek a Hársas-tóhoz, felfedezték Óriszentpétert, Magyarszombatfát és Lentit is. A Székesegyházi Főplébánia növendékei ezekben a napokban Nován táboroztak hitoktatóikkal. A szentmisét minden nap közösen ünnepelték Szécsiszigeten, Bázakerettyén vagy Nován.

A Mikes-emlékév kapcsán

Bakó Balázs

Az idei évben ünnepeljük a centenáriusát gróf Mikes János szombathelyi megyéspüspökké történt kinevezésének. Ennek emlékére az egyházmegye Mikes emlékét hirdetett, amelynek ünnepélyes megnyitására május 6-án került sor az Egyházmegyei Múzeum és Kincstár numizmatikai kiállításával. A kiállításon bemutatott emlékérmek és plakettek nemcsak emlékeztetnek a gyűjtő Mikes püspökre, hanem munkásságának ércnél maradandóbb emlékei is.

Amikor 1911 novemberében Mikes János gróf megkapta szombathelyi megyéspüspöki kinevezését, Horváth János káptalani helynök így közölte a hírt a papsággal: „Nagy, igen mélyre ható, életbe vágó s életet alakító rekonstrukcióra van itt szükség. S ezt várjuk, bizvást reméljük a II. Jánostól!” Talán nem a véletlen műve, hogy az egyházmegyét alapító Szily János után egy újabb János püspök feladata lett a nagy modernizáció. A király 1911. november 5-én nevezte ki szombathelyi megyéspüspökké. Püspöki jelmondata jól jellemezte tenni akarását és eltökéltségét: „*non confundar*”, azaz nem szégyenülök meg.

A beiktatási ünnepségek után nagy lendülettel látott munkához, aminek az eredményei hamarosan megmutatkoztak. Nagyobb horderejű rendelkezései az első években az Egyházmegyei Takarékpénztár és a Martineum Kiadó megalapítása voltak. De ezek előtt került sor Szent Márton ereklyéinek hazahozatalára is. Az I. világháború éveiben a répcseszentgyörgyi püspöki kastélyban kórházat rendezett be és a betegek ellátását is a vagyonából fedezte, majd a modern felszerelést a szombathelyi gyermekkorházaknak ajándékozta. Kétszer utazott el a frontra meglátogatni a frontszolgálatot teljesítő katonákat.

1918-19 a püspök életében nagy megpróbáltatásokat hozott. Elsők között került szembe az új kormányzattal, amelynek eredményeként február 27-én internálták, majd március 29-én a fővárosba szállították, ahol a gyűjtőfogházba került. Kalandos körülmé-

nyek között, július 30-án álruhában sikerült megszöknie.

A fogságból történt hazaérkezése után azonnal belevetette magát a munkába, amelyet nagyfokú precizitás jellemezett. Hivatali apparátusát gondosan választotta ki. Papjai kivétel nélkül nagy tudású, képzett papok voltak. Kiemelt feladatnak tartotta az oktatás ügyét. Ennek elősegítésére született meg a Szent Márton Könyvtár, ahol a papok és tanítók egyaránt hozzáférhettek a szükséges könyvekhez.

Mikes János püspökségének egyházkormányzati szempontból legkiemelkedőbb eseménye az 1927-es egyházmegyei zsinat volt. Az egyházmegye fennállásának 150. évfordulója megfelelő alkalmat teremtett a zsinat megtartására. Az egyházmegyei zsinat talán legfontosabb döntésének nevezhető az új plébániák alapításának támogatása. Az egyházmegye alapítása óta soha annyi új plébánia és lelkészesség nem alakult, mint ebben a 25 évben.

Püspöksége alatt szerzetesrendekben is gazdagodott az egyházmegye, ami igazodott a növekvő társadalmi igényhez: karitatív és szociális, valamint oktatási tevékenységet végző rendek telepedtek le, akik szerepet vállaltak a lelkipásztorkodásban is. Püspöksége alatt 9 rendház épült az egyházmegyében. Nevéhez fűződik az annunciáta nővérek kongregációjának megalapítása, a szaléziák és a verbiták letelepítése.

Püspöki ideje alatt az egyházmegye fizikai valójában is sokat változott. Nagy gondot fordított a karbantartott épületekre és művészeti tárgyakra, emlékekre. Ő maga is nagy műkedvelő volt. Saját ízlése szerint rendezte be a répcseszentgyörgyi kastélyt, új bútorokkal és festményekkel gazdagította a püspöki palotát is. Negyedszázados működése alatt, anyagi és főleg erkölcsi támogatásával számtalan új templom épült az egyházmegyében. A 20-as években restauráltatta a Székesegyházat, amely így eredeti pompájában ragyoghatott.

gr. Zabolai Mikes János
1876–1945
A Szombathelyi Egyházmegye 10. püspöke
Püspökségének ideje: 1911–1935

Mikes támogatásával számos egyházi, rendi intézmény épült. Ilyen volt Zalaegerszegen a ferences kolostor és a Notre Dame zárda épülete, Szombathelyen az annunciáta nővérek anyaháza, a szaléziák tanoncotthona és internátusa. Bár nem volt igazi érzelme hozzá, mégis támogatta a helyi zenei életet. Egyik papnövendéke, Werner Alajos Rómában tanulhatott egyházi zenét, és hazaérkezve megalapította a Schola Cantorum Savariensis énekkart, amely világhírűvé vált. Mindezen támogató tevékenységével nemcsak az Egyház, hanem az egész megye fejlődését előmozdította. Így a Nyugat-Dunántúl kulturális életében játszott szerepéért valóban megilleti a mecénás jelző.

Negyedszázados aktív munka után betegségére hivatkozva 1935. december 31-i hatállyal nyugalomba vonult. Lemondása után kérését teljesítve meghagyták számára a répcseszentgyörgyi kastélyt, ahol zavartalanul élhetett tovább nagybirtokosi milióban. Lemondása után a pápa Acmoniumi címzetes püspökké, majd 1939-ben Selimbriai címzetes érsekké nevezte ki.

Utolsó éveit Répcseszentgyörgyön töltötte, de sokat utazgatott. Továbbra is tartotta kapcsolatait az egyházmegye papjaival. Különösen sokat tett Mindszenty Józsefért, akinek felszentelő püspöke volt. Utolsó ténykedése egy tervezet összeállítása volt a lebombázott szombathelyi Székesegyház újjáépítésére. Ám a terv végrehajtására már nem maradt ideje. 1945. március 29-én a szovjet hadsereg bevonulása közben kastélyában összeesett és meghalt.

Idén kiállítások, konferenciák során lesz lehetőségünk arra, hogy méltó módon emlékezzünk meg egyházmegyénk egykori kiemelkedő püspökéről.

A Mikes-emlékév ünnepélyes megnyitója az Egyházmegyei Múzeum és Kincstárban

SZENT MÁRTON PÜSPÖK ÉLETE

Találkozás a sátánnal és az arianiz-
mussal – Márton remeteségbe vonul

Egyházmegyénk szülöttének és védőszentjének életrajzát Sulpicius Severus (363 k. – 420 k.) írta meg „*Vita Martini*” (Szent Márton élete) címen. Rovatunkban ebből közlünk részleteket.

Innen továbbhaladva, miután elhagyta Mediolanumot (Milánó), Márton előtt emberi alakot fölvéve megjelent a sátán, és megkérdezte, hová igyekeznek. Midőn meghallotta, hogy Márton azt feleli: oda igyekeznek, ahová az Úr hívja, ezt mondta neki: bárhová mész is, bármivel próbálkozol, a sátán akadályozni fog téged. Erre Márton prófétaival szóval így válaszolt: „Istenben bizakodom, nem félek, ember mit árthat nekem?” A sátán ekkor hirtelen eltűnt előle. Ezután lelki vágyának és szándékának megfelelően megszabadította anyját a pogányság tévedésétől, de apja megmaradt a rosszban; Márton jó példája mégis sokak üdvösségére szolgált.

Arianus tévtanítása ezekben az években az egész földkerekségen elterjedt, de leginkább Illíriában. A papok eretnoksége ellen szinte egyedül Márton küzdött igen határozottan, és emiatt sok bántalom érte: nyilvánosan megvesszőzték, majd végül a tartományból is kiűzték. Itáliába visszatérve, miután tudomást szerzett arról, hogy Galliában is viszály támadt az egyházban Szent Hilarius távozása miatt, akit az eretnekek sokasága száműzetésbe kényszerített, Márton remetelakot épített magának Mediolanumban. Auxentius, az arianusok tanítómestere és vezére azonban ott is erősen támatta, sok rágalommal illetve, és kiűzte a városból. Márton úgy vélte, hogy engednie kell a körülményeknek, és Gallinaria szigetére vonult vissza egy pap társaságában, akit kiváló erényeiről ismertek.

Itt sokáig a növények gyökereivel táplálkozott. Egyszer, mint mondják, a hunyor mérges szárát vette magához eledelül, de mikor megérezte, hogy a mérég átjárja a testét, s közel van a halála, a félelmetes veszedelmet imádságával elűzte, és azonnal megszűnt minden fájdalma. Nem sokkal később megtudta, hogy a király, megbánva tettét, megengedte, hogy Szent Hilarius visszatérjen. Márton még Rómában szeretett volna vele találkozni, ezért elindult a városba.

Az arianizmus

Az arianizmus Arius által a 4. században alapított krisztológiai eretnokség és iskola, amely szerint a Fiú nem egylényű az Atyával. Arius szerint az egyetlen örök létező Isten, aki nem lett sem teremtés, sem nemzés által. Ő ilyen értelemben az Atya, aki a világ teremtése céljából létet adott a Fiúnak, a Logosznak. A Fiú az idők

előtt lett, közvetlenül az Atyától, azért ő nem egyszerűen a teremtmények egyike, de nem az Atya lényegéből való, ezért nem egylényű, nem homousziosz vele. Más, mint az Atya, igazában nem is hasonló hozzá. Őt az Atya semmiből teremtette, azért van kezdete, alá van vetve változásnak és tévedésnek. Arius ugyan néha úgy fejezi ki magát, hogy az Atya nemzette a Fiút, de ez az állítás csak a kegyelmi rendben vonatkozhat a Fiúra, nem a természet

rendjében. A Logoszt csak annyiban lehet Istennek mondani, amennyiben részeseedik a kegyelemben. Végeredményben tehát az Atya, a Fiú és a Szentlélek különböző, egymáshoz nem is hasonló személyek.

Az arianizmus tanait az I. Niceai (325) és az I. Konstantinápolyi Zsinat (381) is elítélte. Ennek ellenére a Nyugatrómai Birodalom szétesése után több, pl. a gótok által alapított európai országban hivatalos államvallás lett.

IRODALOM

Szent István felajánlása a Karthauzi Névtelen szerint

Szauer Ágoston

A legenda a szentek életéről, csodáit, tetteiről szóló történet, maga a szó olvasandót jelent. István királyunk cselekedeteit három legenda is megörökítette, a „nagyobb” a hitbuzgó királyt, a „kisebb” az erélyes, keménykezű uralkodót állítja elénk. Hartvik püspök legendája az előző kettőből merít, fő erénye a Szent Jobb történetének érdekes elmesélése.

Mi most egy magyar nyelvű feldolgozásba olvasunk bele, ehhez legterjedelmesebb nyelvemlékünket, a Karthauzi Névtelen prédikáció- és legendagyűjteményét lapozzuk fel, amely *Érdy-kódexként* is ismert. A szentekről szóló része az egyetlen teljes magyar nyelvű legendárium, forrása Temesvári Pelbárt és a *Legenda aurelia*. A nevét nem említő szerző 1527-ben fejezte be művét Lövöldön, a mai Városlőd melletti karthauzi kolostorban. Célja az volt, hogy magyar nyelvű olvasnivalóval lássa el a latinul nem tudó laikus testvéreket, illetve apácákat, olyan időkben, mikor hódít a „*lutheri eretnokség*”. Választásunk arra a felemelő részletre esett, amikor István felajánlja a Szent Szűznek a koronát és az országot:

„Ó, mennyeeknek királmé asszóna, Istennek

szent anyja es ez világnak megéppőjtő nemes asszóna, dicsőséges Szűz Mária! Te szentséges kezdedben es oltalma alá adom es ajánlom anyaszentegyházat mind benne való fejedelmekkel es lelki népekkel egyetembe, es ez szegén országot mind benne való urakkal es szegénnyel-bódoggal egyetemben, hogy te légy asszonok es oltalmok, es az en lelkömet te szent markodban.” Annak utána szentségöt vén hozjá, es megkenetéke; de miért azon napokban anyaszentegyház illi vala Nagybódogasszony innepének mennyei koronára való érdemmel, Úristennek es asszonunk Szűz Máriának kibocsátá lelkét, es szent angyaloknak seregében nagy édes énekléssel az erék bódogságra vitetéke: azon időben, mikoron Krisztus születetinek utána írának ezerharmincnégy esztendőben.

Az ELTE-n Bárczi Ildikó vezetésével alakult egy csoport, amely évek óta dolgozik az *Érdy-kódex* elektronikus változatának létrehozásán. Addig is szívesen és büszkén mutatja meg nekünk a nehezen betűzhető szöveg igényes, könyvvé kötött fénymásolatát Városlőd plébánosa. A fentebb idézett részletről pedig bizonyára eszünkbe jut régi himnuszunk, a Boldogasszony anyánk, s felidéződik előttünk Benczúr Gyula festménye a Szent István-bazilikából vagy Róth Miksa üvegképe Pannonhalmáról.

Benczúr Gyula oltárképe a budapesti Szent István-bazilikában

Magyar-lengyel barátság 2011

„*Két nemzet van egyesülve bennünk/ S mi két nemzet! a lengyel, s magyar!/ Van-e sors, amely hatalmasabb, mint/ E két nemzet, ha egy célt akar?*” – írja Petőfi.

Ha egy kvízzjátékban a magyar és lengyel nép barátságának eseményeiről, közös múltjáról tennénk fel kérdéseket, bizony lehet, hogy csak az idősebb generáció tudna jó feleleteket adni. Az iskolában történelem- és hittanórán elő-előkerülnek a közös uralkodók, a magyar-lengyel házasságok, a magyar származású, Lengyelországban tisztelt szentek. Mégis olyan keveset tudunk egymásról. Nyári utazásaink inkább nyugat felé, mintsem Szlovákia vagy Lengyelország felé tartanak, ahol számunkra a múltból ismerős helyekre és híres személyek nyomára bukkanhatnánk.

Magyarország és Lengyelország kapcsolata a hagyomány szerint már Géza fejedelem korában kezdődött, házasság révén. Majdnem ezeréves kapcsolat: barátság, kiállítás, támogatás és viszonzosság.

Szent László királyunk édesanyja lengyel hercegnő volt. IV. Béla királyunk leányai Szent Kinga és Szent Jolánta szintén lengyel hercegek feleségei voltak, és az ószandec-i kolostorba vonultak vissza özvegységükben. Nagy Lajos királyunk leánya, Hedvig, Jadviga a lengyel nép nagy jótevője és szentje.

A két nép barátsága nehéz, háborús időkben is kiállta a próbát. A lengyel szabadságküzdelmek, és a magyar '48-as szabadságharc

idején kölcsönösen, önkéntesekkel segítették egymást.

A 20. század viharos éveiben is kiállt egymás mellett magyar és lengyel: 1939-től a Teleki-kormány megnyitotta a határokat a lengyelek számára, akiket a szovjetek és németek egyaránt megtámadtak. Több mint száz ezer lengyel talált menedéket Magyarországon a háború egész időtartama alatt vagy legalább átmenetileg. Ezt a gondozást az akkori belügyminisztériumban id. dr. Antall József (1896-1974) irányította, aki a lengyel történetírásba Telekivel együtt hősként vonult be. Varsóban szobor és róluk elnevezett utca őrzi emléküket.

Mindezek bár csak részletek, mégis érthetővé teszik, miért nincs a világon másik két olyan nép, amelynek tradicionálisan ilyen jó lenne a viszonya, olyan pedig végképp nincs, amelyik ezt rímbe is szedné. „*Lengyel, magyar két jó barát, együtt harcol, s issza borát.*”

A Szombathelyi Egyházmegyében Szentlislón épült templom Szent Szaniszló lengyel vértanú püspök tiszteletére. Boldog II. János Pál pápa áldását küldte az építőknek, amely levelet a szentelés alkalmával felolvastak a híveknek.

Most, 2011. június 27-én vonat indult Budapestről Czeszochowa-ba 640 zarándokkal, ahol közösen imádkoztak a két nép 2011-es európai szolgálatáért, a lengyelek és a magyarok boldogságáért, jólétéért, a két ország előjáróiért. Az ünnepi szentmise végén felajánlották Magyarországot a Czeszochowai Szűz oltalmába. A zarándokút egyik lelki vezetője

Székely János esztergom-budapesti segédpüspök volt. A zarándoklat megkoronázásaként a pálosok Magyarországnak ajándékozták az ismert kegykép, a Czeszochowai Fekete Madonna hiteles másolatát. Végleges helye a Szent István-bazilikában, államalapító királyunk Szent Jobbja mellett lesz.

Székely János püspök atya beszédéből: „*Azért jöttünk, hogy hálát adjunk közös szentjeinkért, Szent Hedvigért, Szent Kingáért, Boldog Özsébért, Boldog II. János Pál pápáért; közös nagyjainkért, Báthoryért és Sobieskiért. Köszönjük, Mennyei Atyánk, hogy megóvtad népeinket ezer éven át, köszönjük, Szűzanyánk, anyai közbenjárásodat és oltalmadat!*

Kedves lengyel Testvéreim! Legyünk az Európai Unióban is – mi, lengyelek és magyarok – a hit értékének őrzői, az élet és a család, a nemzet értékének őrzői!

Zörgessünk a történelem ajtaján, ahogyan ezt Boldog II. János Pál pápa tette, hogy ez az ajtó megnyíljon Krisztus előtt, hogy az ő fényessége beáradjon a családjainkba, a népeink történelmébe, Európába és a világra!

Czeszochowa-i Madonna, Lengyelország királynője, könyörögj érettünk! Magyarok Nagyasszonya, könyörögj érettünk!”

Talán mégis igaz...

C. Fiore: A fiatalok hitvallása c. könyv nyomán

Hamburg, 1943. éjszaka. A szíriának borzasztó üvöltése. Megérkeznek az angol repülőszázad bombázói és tüzes poklot okádnak a városra. Háromszázezer szétlőtt ház, negyven ezer halott, szétlőtt ipari létesítmények. Így fejeződik be a Gomorra-hadművellet.

Egy bizonytalan fedezékben két repülő. Két fiatal barát vállvetve egymás mellett. Egyiket eltalálja egy lövedék, a másik sértetlen. A neve Jürgen Moltmann. Hitetlen, de azon az éjszakán először szól Istenhez, és kérdezi: „*Miért élek én, és miért nem haltam meg, mint a többiek? Mint a barátom?*”

Hatvan évvel később az olasz napfényben egy asztalnál üldögél. Korunk egyik legnagyobb protestáns teológusa

lett. Híressé *A remény teológiája* című könyve tette.

Egy vele készült interjúban elmondta: nem származom hívő családból. Szüleim szabadgondolkodásúak voltak. A barátom halála után, a háború alatt, s főleg a három évig tartó hadifogság idején minden régi biztonságot elvesztettem. Véletlenül kezdtem a Bibliát lapozgatni, majd barátságot kötöttem angol és skót keresztényekkel. Azokban az években lettem hívővé. Amikor véget ért a fogság, az volt számomra a legfontosabb, hogy hittudományt tanuljak. Meg akartam érteni, mi is a keresztények hite? Igaz-e a tanításuk? Képes-e az a tanítás az élet igazi oldalát, szépségét megmutatni?

Kérdéseire világos választ kapott a hit és a Szentírás által.

7. osztályosok válaszolnak

Szerinted miért nem hiszi mindenki, hogy van Isten?

- Ha egy ember nagyon beteg és nem gyógyul meg, azt hiszi, hogy nincs Isten, mert ha lenne, akkor meggyógyulna.
- Azt hiszik, hogy ezt valaki kitalálta.
- Mert talán szerencsétlenek, szegények vagy szorult helyzetben élnek, imádkoztak, és azt hitték, hogy Isten egyből segít, közben ők nem tettek semmit a céljuk megvalósításáért.
- Mert azt várják, hogy csodák történjenek, és ne legyen semmi rossz az életükben, pedig ez sokszor csak rajtuk múlik.
- A tudomány fejlettsége miatt sokan úgy gondolják, hogy Isten nélkül is lehet világ és élet.
- Mivel még nem találtak rá igazi bizonyítékot, nem látták a saját szemükkel.
- Azért mert félnek tőle, és nem akarják elismerni, hogy van Isten.

Via Sancti Martini

Szalai Attila, Fotó: Gedeon Tamás

A Szent Márton szülővárosát és végső nyughelyét összekötő zarándokút Szombathely és a szlovéniai Mártonhely közti 125 km hosszú szakaszát 2006 őszén avatták fel. Az út ezen része a történelmi Szombathelyi Egyházmegye területén halad át, több helyet is érintve, amely őrzi a szent emlékét. Cikksorozatunkban az út bejárása során szerzett élményeinket szeretnénk megosztani az olvasókkal, remélve, hogy nyomunkban mások is útra kelnek.

Szép májusi reggelen vágunk neki az utolsó útszakasznak. Hét órakor már a határon voltunk. Azt a fülest kaptuk, hogy aznap rendkívüli határnyitás lesz Kercaszomor és a szlovéniai Domonkosfa között.

(Ekkor még nem tartoztunk a schengeni övezetbe.) Valóban volt is, de csak délután egytől, mivel a két falu itt tartotta a majálist. Itt változik a jelzés, a sárga sávot piros kör váltja fel. Ez vezetett fel bennünket a falu feletti szőlőhegyen álló Árpád-kori Szent Márton-templomhoz. A templomot egyedülállóvá teszik békés déli kapujának díszesen faragott oszlopfői és timpanonjának jó állapotú Isten Báránya ábrázolása.

A turistajelzés itt sajnos megszakad, a szlovén rész felfestése még sok kívánnivalót hagy maga után. Az Őrség turistatérképre azonban még rákerült ez a határ menti rész, így annak segítségével sikerült eljutnunk Pártosfalván át Nagytótlakra (Selo). Itt találjuk a következő román stílusú templomot, egy eredeti szépségében megmaradt rotundát. A közeli információs házikóban a kulcshoz is hozzájuthatunk, és megcsodálhatjuk a templom gótikus stílusú freskóit. A festmények korát a 14-15. századra teszi a kutatás.

Szintén az információs irodában vettünk egy biciklis térképnek titulált kiadványt, ami azért némileg segítette a továbbhaladást. A templom mögött pedig egy jelzésre is rábukkanunk. A dombokra felkapaszzkodva így jutottunk el Ivanovci faluba, ahol ez a jelzés is megszűnt. Innét lábat gyöttrő aszfalttaposás következett a végéig, Mártonhelyig (Martjanci). A település gótikus temploma igazi megkoronázása volt a napnak. Falfestményeit, akárcsak a veleméri templomét, Aquila János festette. A művész freskosorozaton ábrázolta Szent Márton életének eseményeit (köpenymegosztás, a halott feltámasztása, Szent Márton halála), fölötté az apostolok sora látható. A szentélyben a segítő szenteket, a mennyezetben az evangélisták jelképeit festette meg. Velemérhez hasonlóan itt is feltűnik a mester önarcképe. Sokáig lehetett volna még gyönyörködni a látványban, de mennünk kellett, hogy elérjük a Muraszombatról induló vonatot.

Amikor még a pap politizált

Pál Ferenc

Magyarország története során a Katolikus Egyház vagyonából, tudásából következően valamilyen mértékben mindig magára vállalt – mert magára kellett vállalnia – bizonyos politikai szerepeket is.

Az 1894–95-ös években öt olyan törvényt hozott a Magyar Országgyűlés, amely kiváltotta az Egyház nemtetszését. Ezek közé tartozott a kötelező polgári házasságról, a gyermekek vallásáról, az állami anyakönyvvezetéséről, az izraelita vallásról, illetve a vallás szabad gyakorlásáról szóló törvények.

Ennek hatására jött létre 1895-ben gróf Eszterházy Móricz, gróf Zichy Nándor és Prohászka Ottokár kezdeményezésére a Katolikus Néppárt azzal a céllal, hogy legyen egy olyan politikai tömörülés a parlamentben, amely zászlajára veszi a Katolikus Egyház képviseletét.

A Szombathelyi Egyházmegyében a Néppárt rendkívül komoly politikai erővé nőtte ki magát. Az egyházmegye lapja, a Szombathelyi Újság segítségével könnyedén nyomon követhető a párt szerveződése, kialakulása és sikerei. Erejüket csak növelte, hogy az akkori püspök, Hidasy Kornél fontosnak tartotta, hogy a papság teljes mellszélességgel kiálljon a párt törekvései mellett.

A helyi vezető azonban nem ő, hanem Stegmüller Károly püspöki helynök, későbbi nagyprépost lett, lényegében ő vezette Vas vármegyében a Néppárt harcát a politikai szerepvállalásért. E küzdelmek következtében sorra alakultak ki a Néppártnak olyan bázishelyei, mint Vasvár, ahol Glasics Egyed domonkos szerzetes volt a fő agitátor, s tevékenységét olyan hatékonyan vitte, hogy 1895-ben az általa szervezett népgyűlést – mondvaszínált okokból – hatóságilag betiltották, s így a kolostor udvarán kellett azt megtartania.

De komoly központ volt Kőszeg is, ahol a

neves író, Kincs István plébános segített a szervezésben. Az 1895-ben szervezett népgyűlést itt is betiltották, de itt a tömeg a plébánia előtt – igaz illegálisan – mégis meg tudta tartani összejövetelét.

Kincs István
kőszegi plébános

A kormány helyi képviselője, a főispán, s az általa vezetett megye mindent megtett azért, hogy megakadályozza a politikai katolicizmus megerősödését és kiépülését. Azonban ezen törekvésük, köszönhetően a papság aktivitásának és a hívek elszántságának, kudarcot vallott.

Stegmüller Károly
nagyprépost

Gyűjtés a felújításra

Dr. Veres András megyéspüspök úr a közelmúltban gyűjtést hirdetett a Székesegyház felújítási munkálataira. Az alábbiakban a plébániák neve mellett az összegyűjtött adományok összegét láthatják. Ezek az összegek a filiák adományait is magukban foglalják.

Jáki Esperesi Kerület: Egyházasrádóc (21.000 Ft), Ják (95.000 Ft), Sorokpolány (14.795 Ft), Szentpéterfa (622.150 Ft), Torony (53.395 Ft), Vasszécseny (41.210 Ft), Vép (70.000 Ft)

Kemenesaljai Esperesi Kerület: Celldömök – Nagyboldogasszony (47.000 Ft), Celldömök – Szent Miklós (50.000 Ft), Gérce (40.000 Ft), Jánosháza (297.000 Ft), Kenyeri (30.000 Ft), Ostffyasszonyfa (6.000 Ft)

Kőszegi Esperesi Kerület: Gencsapáti (96.425 Ft), Gyöngyösfalu (40.000 Ft), Kőszeg (424.300 Ft), Salköveskút (17.015 Ft), Vát (91.695 Ft)

Lenti Esperesi Kerület: Csesztreg (21.390 Ft), Gutorföldre (24.400 Ft), Lenti (63.000 Ft), Nova (17.780 Ft), Páka (120.000 Ft), Rédcis (19.900 Ft), Szécsisziget (62.000 Ft), Tornyiszentmiklós (31.000 Ft)

Letenyei Esperesi Kerület: Bánokszentgyörgy (45.000 Ft), Becsehely (143.000 Ft), Letenye (50.000 Ft), Muraszemenye

(39.000 Ft), Söjtör (78.000 Ft), Szepetnek (100.000 Ft), Tótszerdahely (100.000 Ft)

Őrségi Esperesi Kerület: Csákánydoroszló (31.685 Ft), Csörötnek (56.000 Ft), Felsőszölnök (132.620 Ft), Körmend (306.300 Ft), Nádasd (55.000 Ft), Óriszentpéter (120.000 Ft), Szentgotthárd (200.000 Ft)

Sárvári Esperesi Kerület: Hegyfalva (92.105 Ft), Ikervár (172.000 Ft), Ölbő (49.800 Ft), Rábapaty (78.800 Ft), Répcelak (95.695 Ft), Rum (200.000 Ft), Sárvár – Szent László (180.360 Ft), Sárvár – Szent Miklós (61.000 Ft)

Szombathelyi Esperesi Kerület: Sarlós Boldogasszony Főplébánia (803.910 Ft), Jézus Szíve – Szöllős (129.250 Ft), Krisztus Király – Kámon (300.000 Ft), Szent Erzsébet – Ferences (312.500 Ft), Szent István Király – Szentkirály (59.400 Ft), Szent Kvirin – Szalézi (69.160 Ft), Szent Márton (204.760 Ft), Szentháromság – Olad (200.000 Ft), Annuciáta nővérek (125.000 Ft)

Vasvári Esperesi Kerület: Csehimindszent (28.000 Ft), Egervár (48.000 Ft), Gersekarát (32.000 Ft), Győrvár (7.600 Ft), Vasvár (101.280 Ft)

Zalaegerszegi Esperesi Kerület: Bagod (50.000 Ft), Gellénháza (57.600 Ft), Milejszeg (25.000 Ft), Teskánd (53.000 Ft), Zalaegerszeg Szent Mária Magdolna (402.000 Ft), Zalaegerszeg Jézus Szíve (95.265 Ft), Zalaháshágy (100.000 Ft), Zalalövő (54.000 Ft)

A SZENTATYA IMASZÁNDÉKAI AUGUSZTUS HÓNAP

Általános szándék (Ifjúsági világnap)

Hogy az ifjúsági világnap, amelyet Madridban tartanak, a világ minden fiatalját arra serkentsse, hogy életét Krisztusba gyökereztesse és alapozza.

Missziós szándék (Nyugat keresztényei)

Hogy Nyugat keresztényei, a Szentlélek tevékenységére nyitott tanulmányossággal, újra találjanak rá hitük frissességére és lelkesedésére.

HUMOR

Mórickával beszélget az anyukája:

– Figyelj, Móricka, megvettem neked az iskolához a tankönyveket. Nagyon drágák voltak, úgyhogy nagyon vigyázz rájuk!

Erre Móricka:

– Ígérem, anya, hozzájuk sem nyúlok!

* * *

Egy motoros átkiabál a sisakja alól a másiknak:

– Szia. Hogy jutok el a Váci útra?

– Tessék? Nem értem – kiabál a másik.

– A Váci útra akarok menni – kiabál most már hangosabban.

– Jó! Menjél!

A Szentháromság Kegytárgybolttal együttműködve, annak szomszédságában nyílt meg augusztus 1-jén a Martinus Kiadó üzlete, ahol elsősorban saját kiadványainkkal várjuk vásárlóinkat.

Fókuszban programok, események

augusztus 16–21. (kedd–vasárnap)

Ifjúsági Világtalálkozó (Madrid)

augusztus 27. (szombat)

10.30 óra Papok és szüleiik zarándoklata (Szentgotthárd)

szeptember 5. (hétfő)

10 óra Egyházmegyei papi lelkinap (Szombathely, Martineum Felnőttképző Akadémia)

szeptember 12. (hétfő)

10 óra Gyóntatási továbbképzés lelkipásztoroknak (Szombathely, Martineum Felnőttképző Akadémia)

A Martineum fotópályázatot hirdet amatőr fotósoknak *Egység a családban* címmel.

A fotópályázat célja bemutatni a család egységének, összetartásának értékeit és mindennapi tapasztalatait.

Pályázati feltételek: maximum 3 darab, 21x28 cm-es, színes vagy fekete-fehér fénykép beküldése. A fényképek hátsó felén kérik feltüntetni a készítő nevét, a fotó címét; a borítékon a pályázó nevét, posta- és e-mail címét, telefonszámát.

A pályázatokat a Martineum Felnőttképző Akadémia 9700 Szombathely, Karmelita u. 1. címre várják. Beküldési határidő: szeptember 15.

Martinus
www.martinus.hu
a Szombathelyi Egyházmegye hivatalos kiadványa

Főszerkesztő: Ipacs Bence

Főszerkesztő-helyettes: Teklits Tamás

Szerkesztők: Déri Péter, Horváth István Sándor, H. Pezenhofer Brigitta, Mátyás Zsófia, Salamon Viktória

Nyomdai kivitelezés:

Print Invest Magyarország Kft.
(9027 Győr, Almafá u. 13.)

Felelős vezető:

Ványik László ügyvezető igazgató

Megrendelés száma: 92890

2011. július

Kiadó: Martinus Könyv- és Folyóirat Kiadó

9700 Szombathely, Berzsenyi Dániel tér 3.,

Telefon: 94/513-191,

E-mail: info@martinuskiado.hu,

Internet: www.martinuskiado.hu

Felelős kiadó: Teklits Tamás igazgató

ISSN 2060-145X

Az újságban található cikkek a forrás megjelölésével szabadon felhasználhatók.